

FAGBLADET FOA

**VIL DU VÆRE
KOLLEGA MED
EN PÅRØRENDE?**

SIDE 24

Sundhedsboss:
**MAN MÅ ALDRIG
UNDERVURDERE
SOSU'ERNE**

SIDE 27

CAROLYNE KADDU RASMUSSEN FORKLARER KULTURFORSKELLE:

**UNDSKYLD, JEG
KOMMER FOR
SENT – MED VILJE**

SIDE 8

KOM MED I DILEMMA KLUBBEN MED MALIN

Hver tredje uge tager et panel af kloge FOA-medlemmer kærlig hånd om de problemer, andre medlemmer har fra arbejdslivet og privatlivet – og alt det midt imellem. Det sker i Fagbladet FOAs nye podcast Dilemmaklubben med Malin. Det vrir med både store og små dilemmaer derude. Lyt med og find ud af, hvad panelet rådede til i de her situationer.

Vores tillidsrepræsentant har sin mor boende på plejecentret, og det er helt vildt akavet.

Ad! Min kollega lugter af sved og sure tæer. Hun vil ikke bruge penge på tandlæge, men venter på at tænderne falder ud.

Hjælp! Min unge kollega hænger mig ud på TikTok.

Hun møder altid 10-15 minutter for sent, når hun skal have en nattevagt. Det har stået på i årevis, og hun kunne ikke være mere ligeglad.

Jeg er meget påvirket, hver gang en borger dør. Hvad kan jeg gøre for, at sorgen ikke fylder uden for mit arbejde?

Mine kolleger nusser og krammer hinanden, og jeg synes, det er uprofessionelt. Er jeg snerpet?

**SÅDAN KOMMER
DU MED I KLUBBEN**

Send dine egne dilemmaer
til Dilemmaklubben på
dilemma@foa.dk

**SCAN
OG LYT**

SNAPSHOT
**HELDIGE
KARTOFLER
I ALLE ALDRE**

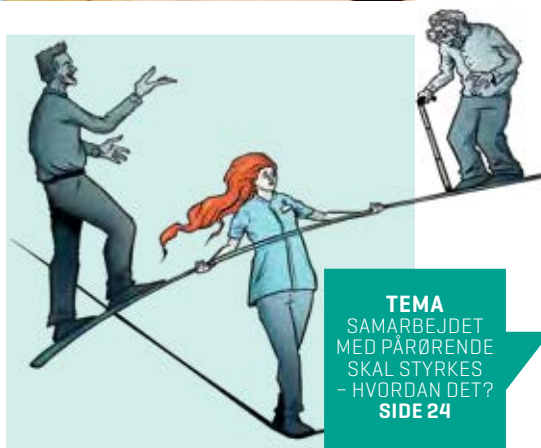
SIDE 16

INDHOLD

- 4 Chefredaktørens leder**
- 6 TEMA Mødet mellem kulturer**
Sådan håndterer I jeres forskelle på arbejdspladsen
- 8 INTERVIEW Carolyne Kaddu Rasmussen**
Der er stor forskel på livet i Danmark og i Uganda
- 14 Striiben**
- 15 Groft sagt**
- 16 SNAPSHOT Middag 2024**
Middag på plejehjemmet var et hit for både store og små
- 22 Fagligt talt og noter**
- 24 TEMA Nye vinde i sundhedsvæsenet**
Politikerne vil ændre en masse ved sundhedsvæsenet. Vi dykker ned i noget af det, de foreslår
- 30 Brug FOA**
Britta blev aflønnet som pædagogmedhjælper ved en fejl
- 32 Min vej**
Kommunikationschef har fundet sin rette hyde som p-vagt
- 34 TEMA Overgangsalderen**
I Storbritannien støtter man ansatte i overgangsalderen. I Danmark er det stadig et tabu
- 36 Tæt på**
Sådan finder du de bedste arbejdssko
- 38 A-kassen**
Gratis uddannelse til ledige på dagpenge
- 39 Mad på farten**
- 40 Det sker**
- 42 Quiz**

TÆT PÅ
HAR DU STYR PÅ
DIT FODTØJ?
SIDE 36

TEMA
SAMARBEJDET
MED PÅRØRENDE
SKAL STYRKES
- HVORDAN DET?
SIDE 24

**SELVOM VI SIGER, VI ER ET OPLYST LAND, ER DER RIGTIG MANGE TING,
VI IKKE VED NOK OM, OG SOM VI IKKE TALER NOK OM. SIDE 34**

MARIA KLINGSHOLM, FAGPOLITISK ORDFØRER I FOA
OM OVERGANGSALDER

FOA

Ansv. chefredaktør Klaus Lange
klaus@foa.dk · 46 97 23 21

Fagbladsredaktør
Allan Wahlers · alwa@foa.dk

Fagbladsredaktion
Journalist Laurits Eriksen · laue@foa.dk

Udgiver FOA · Staunings Plads 1-3
1790 København V · 46 97 26 26
foa.dk · foa@foa.dk

FIND VEJ TIL DIT NYE FAGBLAD

VELKOMMEN | Vi har alle vores blinde sider.

En af mine er, at jeg stort set er født uden sted-sans. Før i tiden førte det ofte til eksotiske oplevelser. For eksempel når jeg kørte den helt gale vej 'hjem' fra en ven og havnede et utroligt mørkt og øde sted i en københavnsk forstad i stedet for Vesterbro, hvor jeg boede.

Dengang havde jeg et hemmeligt våben, der ud-lignede mit komplette fravær af et indre kompas: Kraks Vejviser hed det – opslagsværket, hvor samtlige vejnavne og vejkort kunne findes. I dag er Kraks Vejviser erstattet af kortfunktionen i min smartphone. Så længe jeg har strøm og dækning, kan jeg snirkle mig gennem Danmark uden at ane, hvor jeg er, og alligevel komme frem. Og selv om jeg godt kan savne følelsen af at holde vejviseren i hænderne, må jeg indrømme, at teknologien har overhalet de trykte kort helt og aldeles.

Den digitale udvikling ændrer på mange måder vores vaner. Snart skal jeg også sige farvel til en anden elsket ting, nemlig den trykte udgave af Fagbladet FOA. Du holder faktisk den næstsids-te udgave i hånden. Fra årsskiftet lukker vi det trykte blad og fokuserer 100 procent på at ud-komme digitalt i tekst, lyd og video. Penge, vi før brugte på at trykke og fragte Fagbladet FOA rundt, bliver investeret i at lave endnu bedre indhold til dig og kollegerne.

Derfor et løfte og en bøn til dig: Hvis du endnu ikke er tilmeldt Fagbladet FOAs digitale nyhedsbrev, så gør det nu, ligesom flere end 110.000 andre. Du kan gøre det lige her:

Så lover vi at give dig et digitalt journalistisk produkt så stærkt, at du altid finder vej til noget, du interesserer dig for. ★

Klaus Lange
KLAUS LANGE
ANSV. CHEFREDAKTØR

”

PENGE, VI FØR BRUGTE
PÅ AT TRYKKE OG
FRAGTE FAGBLADET
FOA RUNDT, BLIVER
INVESTERET I AT
LAVE ENDNU BEDRE
INDHOLD TIL DIG OG
KOLLEGERNE

HVAD MENER DU?

Hvordan har du ændret vaner for at gøre en forskel i klimakampen?

AF ALLAN WAHLERS

Nej tak til tumbler

Yvonne Herold
Serviceassistent
Børnehuset Stavlundvej, Tårnby

”Vi har taget et aktivt valg om ikke at have en tørre-tumbler. Så sparer vi penge på strøm, og vasketøjet kom-

mer ud at hænge i haven i stedet for. Om vinteren kan det godt give nogle udfordringer, men det er et valg, vi er meget tilfredse med at have taget.”

Sparer på strøm og vand

Martin Langemose
Beredskabsassistent
TrekantBrand, Fredericia

”Jeg er begyndt at lade være med at have lyset tændt i flere rum. Jeg har heller ikke så meget varme på, som jeg måske havde for nogle år siden, og vandhanen står ikke længere og løber til ingen nytte.”

Dødelige kan være med

Helle Maintz
Serviceassistent
Dagtilbud Svalen, Køge

”Jeg har købt mig en elbil i år. Jeg kører ikke så meget – kun til og fra mit arbejde – men nu er bilerne kommet

ned i en pris, hvor vi almindeligt dødelige kan være med. Den er nem at køre og uproblematisk at lade op, og det passer perfekt til sådan en som mig, så det er jeg tonseglad for.”

6 SPARETIPS TIL DIN HVERDAG

AF AMALIE WINDAHL

1

APP GØR BRUG AF RESTERNE I KØLESKABET

Står du ofte med en masse restgrøntsager og kød, som du ikke ved, hvad du skal bruge til? Så er der hjælp at hente på internettet, hvis du søger på 'Tøm køleskabet' på din søgemaskine. Her kan du skrive, hvilke rester du har, og så søger den efter opskrifter, som indeholder netop det, du har bedt om.

2

TOILETPAPIR KAN KØBES I BYGGEMARKED

Det er dyrt, men nødvendigt at købe toiletpapir. Hvad du måske ikke vidste er, at der er penge at spare ved at købe toiletpapir hos for eksempel Harald Nyborg. Her har de en pakke med 24 ruller og tre lag til 39 kr. Det svarer til 1,6 kr. pr. rulle. Du kan også gøre et kup på rengøringsartikler, skraldeposer og shampoo.

3

GÅ TIL GRØNT-HANDLEREN I STEDET FOR

Hvis du bor i en lidt større by, er du måske stødt på en lokal grønthandler eller bazar. Her kan der også være penge at spare på grøntsager og æg, fordi prisen er baseret på vægten af varerne. Dette tip er derfor også til dig, som aldrig får spist alle gulerødderne eller løgene i bunden af køleskabet, inden de bliver for gamle.

4

GØR DIN TILBUDSJAGT EFFEKTIV

Måske har du brugt timer på at kigge de forskellige tilbudsaviser igennem i eTilbudsavisen. Men vidste du, at man kan søge på specifikke varer og se, hvor de er på tilbud? I søgefeltet på appen og hjemmesiden, kan du eksempelvis søge på 'æg', hvorefter du får vist alle tilbud på æg i denne uge.

5

NÅR MADEN ER FOR GOD TIL AT SMIDE UD

Too Good to Go er en mobilapp, som er en mellemmand mellem dig og en restaurant eller butik, der har et overskud af usolgt mad. Når du klikker ind, kan du vælge alt fra lykkeposer fra det lokale supermarked, til overskydende mad fra buffeten på en restaurant. Du hjælper desuden med at reducere madspild!

6

HUSK AT KIGGE EFTER KILOPRISEN

Måske har du lagt mærke til, at nogle varer i supermarkedet er blevet mindre, mens prisen er forblevet den samme. Man kan altså nemt blive snydt, når man køber sine dagligvarer. Hvis man vil have den billigste pris, skal man altid sammenligne kiloprisen på de forskellige produkter.

Cykler dine børn i skole?

Hjelm, lygter og reflekser er vigtigt for børnenes sikkerhed her i efteråret...

- og vi kan hjælpe med forsikring af cyklerne...

Med vores **Cykelforsikring** får du en forsikring, der dækker alle familiens cykler. Og du kan tilpasse graden af dækning efter jeres behov:

- **Almindelig cykelforsikring** – med en standard sum på op til 16.100 kr.
- **Udvidet cykelforsikring** – med en forhøjet sum på op til 128.800 kr.
- **Cykelkaskoforsikring** – dækker pludselige skader, f.eks. skader ved færdselsuheld og ved transport af cyklen.

For at købe vores **Cykelforsikring** er det en forudsætning, at du har vores **Indboforsikring**.

Ønsker du at høre mere om vores **Indbo-** og **Cykelforsikring**, er du meget velkommen til at kontakte os.

Ring til os på
+45 66 12 94 48

Vi samler på tilfredse medlemmer!

Popermo Forsikring GS
C.F. Tietgens Boulevard 38
5220 Odense SØ

Telefon 66 12 94 48
popermo.dk
CVR 61 67 23 11

Popermo er et dansk forsikringselskab
og er medlem af Garantifonden
for skadesforsikringselskaber

popermo
VORES FORSIKRING
medlemmers

Derfor knaser det, når forskelle mødes på jobbet

Når en personalegruppe består af kolleger med forskellige etniske baggrunde, kan det føre til misforståelser og konflikter. Men der er altid en god forklaring, siger Nadia El-Gendi, der er ekspert i mødet mellem kulturer.

AF LAURITS ERIKSEN | FOTO: TOR BIRK TRADS/ARKIV

Nadia El-Gendi
Pædagogisk
antropolog

SOSU APPEN

Den nye 'SOSU Appen' indeholder tre funktioner, der kan hjælpe eleverne med det danske sprog:

- Sproghjælp til plejeopgaver
- Et kropsatlas, der kan vise navne på kropsdele og læse dem op
- Fagprog og sætninger opdelt i kategorier.

KILDE: VIVE – DET NATIONALE FORSKNINGS- OG ANALYSE-CENTER FOR VELFÆRD

På et plejehjem sidder Lone og hjælper gamle fru Sørensen med at lave en blomsterkrans.

Fru Sørensen kæmper med rystende hænder, og kransen ender med at ligne en rodet høstak fremfor noget, der kan sættes på hovedet.

På den anden side af bordet sidder vikaren Faduma og hjælper hr. Olsen med det samme. Hans blomsterkrans er perfekt, som taget ud af en svensk midsommerfest, fordi Faduma har lavet hele kransen for ham.

Lone bliver irriteret på Faduma, fordi hun ikke lader hr. Olsen prøve selv. Faduma er irriteret på Lone, fordi hun ikke hjælper fru Sørensen.

”Det er et klassisk eksempel på en konflikt, der kan opstå, når to kulturer mødes på en arbejdsplads,” siger Nadia El-Gendi.

Hun er pædagogisk antropolog, og arbejder blandt andet med at vejlede arbejdspladser i, hvordan kulturforskelle i medarbejdergrupper bliver en fordel i stedet for en forhindring.

Glem, hvad du tror

Budskabet er, at vi skal holde op med at antage, at andre kulturer har lært at

gøre tingene som os selv – noget, vi gør helt ubevidst.

Et eksempel på det er, hvor hurtigt etniske danskere bevæger sig.

”Danskere går virkelig hurtigt. Et gammelt studie viser, at vi på 10 sekunder i gennemsnit går 18 meter. Til sammenligning tager det en person fra Malawi 32 sekunder at gå samme distance. Vi bevæger os ikke hurtigt bevidst, det er simpelthen en del af vores kultur,” siger Nadia El-Gendi.

Så hvis man ser en kollega med en anden etnisk baggrund end dansk bevæge sig langsomt rundt på arbejdet, mens man selv bevæger sig hurtigere for at nå det hele, kan man fejlagtigt opfatte sin kollega som doven, påpeger hun.

Hjælp til selvhjælp eller omsorg?

Som man også kan finde et eksempel på i interviewet med Carolyne Kaddu Rasmussen på de næste sider, er der også en kulturel forskel på, hvordan vi udfører plejeopgaver.

”I Danmark bruger vi hjælp til selvhjælp, for det taler forskningen for. Men i andre kulturer vil det blive opfattet

Fagbladet FOA besøgte sidste år SOSU Esbjerg – en af de skoler i landet, hvor man arbejder målrettet med at hjælpe migranter og flygtninge til et job i plejesektoren.

som mangel på omsorg. Derfor kræver det noget ekstra læring i, hvordan rehabilitering forventes i en dansk kontekst,” siger Nadia El-Gendi.

Ifølge Nadia El-Gendi har vi nemlig lavet stiltiende aftaler på arbejdspladserne for, hvordan vi skal udføre vores opgaver.

”Vi tror for eksempel, at måden vi giver børn mad på, er sund fornuft, og at alle nye kolleger indretter sig efter det. Men det er vores måde at gøre tingene på. Andre kulturer har deres egen måde,” siger Nadia El-Gendi.

Hun har oplevet, at en mor blev forarget, fordi hun opdagede, at hendes barn sad og spiste selv i daginstitutionen. Moren forventede, at barnet ville blive madet af den ansatte.

”Men i en dansk kontekst er det jo sundt for barnet at spise selv. Hvis de ansatte ikke får italesat ordentligt, at vi gør det på en specifik måde, kan det føre til misforståelser og i værste fald konflikter,” siger Nadia El-Gendi.

Og ifølge Nadia El-Gendi er det en god idé at sætte fokus på den sunde, danske fejlkultur.

”I Danmark ser vi fejl som noget, man lærer af. I mange kulturer er det derimod skamfuldt at tabe ansigt, eller måske frygter de at blive straffet. Derfor kan der være en tendens til ikke at indrømme sine fejl,” siger Nadia El-Gendi.

Når det sker, kan vi fejlagtigt tro, at vores kolleger er uærlige eller bortforklarer deres handlinger med forudindtagede antagelser, som at de ikke taler godt dansk eller ikke er dygtige til deres arbejde.

”Men vi skal i stedet vænne os til at være åbne overfor, at vores antagelser ikke er rigtige, men at der kan være en kulturel forklaring.”

Og man skal altså ikke forveksle sprog med kultur.

”En medarbejder kan tale flydende dansk, men alligevel misforstå de kulturelle koder,” siger Nadia El-Gendi. ★

GUIDE

6 GODE RÅD: TAG GODT IMOD FLERSPROGEDE ELEVER

1. En god modtagelse

Sørg for en god modtagelse ved at udvise åbenhed og ved at imødekomme elevernes tvivl og usikkerheder. Medarbejderne bør tage sig tid til at forklare eleverne, hvorfor de udfører opgaverne, som de gør.

2. Støt sprogudviklingen

Lærere, ledere, oplæringsvejledere og medarbejdere bør have kendskab til sprogundervisning og vejledningsmetoder. De skal vide, hvordan de bedst kan støtte eleverne i at lære dansk hverdags- og fagsprog.

3. Borgerne spiller også en rolle

Fremhæv de positive effekter af, at eleverne også lærer dansk ved at tale med borgere. Vær opmærksom på sproglæring, når der laves besøgsplaner, og forventningsafstem og italesæt over for kognitive stærke borgere, at deres hjælp er nødvendig.

4. Det kan siges uden ord

Sæt fokus på og anerkend værdien af nonverbal kommunikation med borgerne. Ledelsen og medarbejderne bør anerkende betydningen af mimik og gestikulation som et udgangspunkt for mere sproglæring og et vigtigt understøttende redskab.

5. Mere tid og støtte

Flersprogede elever har brug for mere tid til opgaver, oversættelse og forståelse. Anerkend elevernes behov og tilbyd dem faglig sparring, rum til at være i tvivl og taletid ved personalemøder.

6. Vis interesse

Klæd lærere, ledere, oplæringsvejledere og medarbejdere på til at hjælpe og støtte elever i svære situationer med eksempelvis usikre opholdstilladelser og krigstraumer. Vær nysgerrig på forskellige normer og traditioner for omsorg og pleje fra elevernes oprindelsesland, men vær tydelig om ufravigelige krav i den danske ældrepleje.

KILDE: VIVE – DET NATIONALE FORSKNINGS- OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

» SKAL JEG IKKE OGSÅ
TYGGE SMÅKAGEN FOR
DIG, HR. JENSEN? »

INTERVIEW

CAROLYNE KADDU RASMUSSEN

SKAL JEG IKKE OGSÅ TYGGE SMÅKAGEN FOR DIG, HR. JENSEN?

Der er det, vi taler om. Og der er det, vi bestemt ikke taler om. Danmark er på mange måder et svært land at knække koden på, hvis man ikke er født med et dannebrogssflag i hånden. Det kan Carolyne Kaddu Rasmussen tale med om.

AF LAURITS ERIKSEN OG ALLAN WAHLERS | FOTO: TOR BIRK TRADS

Da Carolyne Kaddu Rasmussen kom til Danmark, troede hun, at hun skulle drive sin egen kagebutik. I stedet blev hun social- og sundhedshjælper.

Siden har hun videreuddannet sig som sygeplejerske og har en kandidat i sygeplejevidenskab – og nu kender de fleste hende fra tv som Melvin Kakoozas sprudlende og humoristiske mor i 'Helt sort'.

I løbet af sit arbejdsliv i plejesektoren har hun oplevet, hvordan kulturforskelle kan være en mangfoldig styrke, der gør os alle klogere på hinanden. Men når de kulturelle forskelle indimellem er for omfattende, lurder der også konflikter, 'hyggeracisme' og indelukthed, mens personlige problemer er noget, vi ikke taler om.

Vi har talt med Carolyne Kaddu Rasmussen om de kulturforskelle, hun er stødt på. Det blev til nogle både muntre og mere alvorlige betragtninger. ★

CAROLYNE KADDU RASMUSSEN

- Født i Uganda i 1970 og familiesammenført til Danmark i 1992.
- Uddannet social- og sundhedshjælper og siden sygeplejerske.
- Har en kandidatgrad i Sygeplejevidenskab (Cand.cur.).
- Afholder jævnligt foredrag i hele landet.
- Udgav i 2022 selvbiografien *'Hovedet i himlen og fødderne på jorden'* (Lindhardt og Ringhof).
- Sammen med journalisten Michèle Bellaïche har hun podcasten 'Soulsisters'.
- Hun medvirker også i TV 2-programserien 'Helt sort' med sin søn, komikeren Melvin Kakooza.

TÆNK DIG DA LIGE A LITTLE ABOUT!

”Under min første praktik som social- og sundhedshjælper oplevede jeg, at mange svarede tilbage på engelsk, når jeg talte dansk til dem.

Det var frustrerende. Især fordi jeg fik at vide, at det var vigtigt at lære sproget, når jeg kom til Danmark. Jeg gik på sprogskole og arbejdede frivilligt på et plejecenter for at blive god. Alligevel følte jeg, at jeg ikke blev taget alvorligt på grund af min accent.

Jeg er heldig, at jeg har sprogøre. Jeg taler seks sprog, og jeg er god til dansk. Men jeg havde engang en kollega, der måtte opgive sit job, fordi hun ikke kunne gøre sig forståelig nok. Øv, tænker jeg – det er trist, for vi mangler kolleger som hende.”

UNDSKYLD, JEG KOMMER FOR SENT – DET VAR MED VILJE

”I starten var det var en kæmpe udfordring for mig at komme til tiden. Jeg fungerer efter det, jeg kalder emotionel tid. Men her i Danmark kører vi på mekanisk tid. Det vil sige, at her er klokken 8, når klokken er 8 og ikke en halv time senere.

Det virker måske nemt for nogen, men at skulle tilpasse sig den ændring krævede en hel aflæring af noget, jeg har haft indbygget i mig siden min opvækst. Og jeg fik også mange pegefingre. Især når jeg hentede mine børn fra børnehaven lidt senere, end jeg skulle. Ups.”

CHOKERENDE: DØDEN FINDES IKKE I DANMARK

”Mit første kulturchok i Danmark var at opdage, at man ikke skal komme og belaste andre med sine problemer. Man skal kun dele dem med sine tætteste venner. Jeg tror, at mange lever i en boble, hvor de viser udadtil, at deres liv er perfekt. At leve i den boble må være stressende.

Ja, vi er pressede, for vi mangler hele tiden kolleger, men netop derfor er det vigtigt at skabe en sund arbejdsplads, hvor alle kan samarbejde. Og det er svært at samarbejde, hvis vi ikke tør åbne op og tale om vores op- og nedture. Vi har en berøringsangst over for emner, der er tunge: Skilsmisse, dødsfald ... og det er næsten tabu at tale om det, hvis man er blevet fyret fra sit arbejde.

Jeg kan godt lide at provokere en gang imellem og spørge: Hvorfor ikke? Hvorfor skal vi ikke tale om de tunge ting? Livet består jo både af det gode og det dårlige. Jeg kommer fra en kultur i Uganda, hvor vi er ret åbne, også om døden. Det emne har vi en helt anden tilgang til, fordi døden i større grad er en del af livet.”

NÅ HR. JENSEN, SKAL JEG LIGE TYGGE SMÅKAGEN FOR DIG?

”Når vi plejer vores ældre i Uganda, går vi all in. Vi har ingen plejehjem, så plejen foregår i hjemmet, og vi hjælper med alt. I det samfund er det en ære at blive gammel, fordi middelalderen ikke er særlig høj. Så når du er gammel, skal du give slip på alt, og du forventer, at dine efterkommere og naboer gør alting for dig.

Når folk fra den kultur kommer til Danmark, vil de stadig tænke på den måde. De skænker kaffe op til borgerne, skærer deres mad ud og hjælper dem med alt og mere til. Men hvis de er nysgerrige på, hvordan tingene fungerer her i Danmark, opdager de, at det er en misforståelse af den danske tilgang til ældrepleje. I Danmark handler det om at bevare borgernes færdigheder så længe som muligt, for hvis vi gør alt for dem, risikerer de at miste deres selvstændighed.

Intentionen for dem har aldrig nogensinde været, at patienten eller borgeren skal blive dårligere og miste deres færdigheder. Tværtimod kommer medarbejderen med anden etnisk baggrund bare med et kæmpe omsorgs-gen.”

MODERHJERTET

Carolyn Kaddu Rasmussen har for nylig udgivet sin anden selvbiografi, 'Omfavnet af et moderhjerter' (Lindhardt og Ringhof).

Her beskriver hun, hvordan hendes tre dage gamle barn Otis i 2022 mistede livet på grund af en fejl. En sygeplejerske lagde en sonde i Otis' lunge i stedet for maven.

"Det er selvfølgelig en fatal fejl – det må ikke ske. Men nu er det sket, og så skal vi finde plads til at tilgive. Jeg er selv sygeplejerske, så det kunne lige så godt have været mig, så vi må lære af fejlen i stedet for at pege fingre," siger hun.

Den tragiske oplevelse sendte Carolyn Kaddu Rasmussen ud på en søgen efter sin egen familiehistorie i Uganda. Rejsen og de historier, hun fik med hjem, kan man læse om i 'Omfavnet af et moderhjerter'.

SKAL DET NU OGSÅ VÆRE HYGGELIGT?

"Ordet 'hyggeracisme' er efterhånden blevet ret almindeligt. Jeg forstår ikke, hvordan man kan sætte 'hygge' og 'racisme' sammen. Det er jo to modsætninger?

Selv er jeg blevet bedre til at italesætte det, når nogen siger noget, som gør mig ondt: Når du kommer med denne her 'hyggeracistiske' kommentar, som du måske ikke en gang tænker over kan såre, så sætter det en lavine af tanker i gang hos mig.

Det har taget mig rigtig, rigtig mange år at nå hertil, men det er meget befriende, at jeg kan sige det og stoppe det, mens det foregår. Når jeg siger fra over for racisme, oplever jeg, at folk tager det pænt og undskylder. Der er også nogle, der er ligeglade, og fred være med det. Men jeg bliver nødt til at starte et sted, hvor jeg siger: Tænk dig om, inden du får sagt et eller andet, der gør en anden person ondt."

JEG VIL LIGE BEDE DIG OM AT LADE VÆRE MED AT BEDE

"Jeg var engang på en arbejdsplads, hvor alle var irriteret på en kollega, som brugte tid på at bede fem gange dagligt på grund af sin religion. Det viste sig så, at kollegaen faktisk havde forhandlet løn og aftalt, at der blev regnet en halv time fra, som kunne frigives til at bede. Men det var der ikke så mange, der vidste, så irritationen blev bare større og større.

Men vi er pressede i vores fag, så jeg var nødt til at italesætte den store elefant i rummet, som religionen er. Jeg gjorde det med åbenhed og nysgerrighed: 'Wow, jeg beundrer, at du står så meget fast i din tro. Jeg er selv kristen, og jeg står fast i det. Der er bare den udfordring, at det tidspunkt, du skal bede på, nogle gange clasher med, at vi har travlt. Er der nogle måder, vi kan løse det på?' Så sagde hun: 'Ja, det er der faktisk.' Så nogle gange kan det godt betale sig, at vi tør italesætte problemerne på en ordentlig måde for at få et sundt arbejdsmiljø."

HVORDAN GÅR DET? AD HELVEDES TIL, TAK! HVAD MED DIG?

"Jeg kan huske, at jeg studsede meget over måden, man hilser på i Danmark: 'Hvordan går det?' 'Det går godt,' svarer man. Og det er så det.

Når jeg møder nogen i Uganda, spørger jeg: Har du noget nyt? Og så forventer jeg faktisk, at du fortæller mig, hvad der sker i dit liv af både godt og ondt. Så da jeg rejste til Danmark, kom jeg med den tilgang.

Hvis folk spurgte mig, hvordan det gik, var jeg ærlig og snakkede løs om, hvor dårligt det gik. Men jeg kunne mærke på folk, at det kunne de ikke håndtere: 'Vi kender ikke hinanden, og nu kommer du med alle dine personlige udfordringer og problemer?'

I Danmark er der så mange lag. Du har bekendte, venner og tætte venner. Og det er måske kun de tætte venner, du snakker åbent med. Jeg kommer fra en kultur, hvor vi løser hinandens problemer og opdrager børnene sammen. Der er det meget almindeligt, at mine naboer blander sig i, hvis mit barn gør noget uartigt. I Danmark derimod skal du virkelig have taleret, hvis du skal opdrage på andres børn."

MINE MØGUNGER ER BILLIGT TIL SALG

"Vi fortæller ikke til nogen, hvis det virkelig var noget møg at komme ud ad døren om morgenen. Også selv om alt var kaos, og vores børn kastede med havregrøden og gemte sig, så snart vi skulle gå. Og selv om vi råbte af vores ægtefælle og truede hinanden med skilsmisse.

Hvis jeg skulle aflevere mine børn i børnehaven i Uganda, havde jeg åbent sagt til pædagogen, at vi havde haft en skidt morgen, og at møgungerne var billigt til salg. Men nej, det gør vi ikke i Danmark. Det er lige før, der kunne komme en underretning, hvis pædagogen lige tænker: 'Hvordan er det, de snakker med hinanden? Det er nok også derfor, børnene er helt umulige!'"

MØD ■ CAROLYNE KADDU RASMUSSEN

JA, DER ER STADIG NOGET SU-GÆLD, OG DET ER IKKE SPOR PINLIGT!

"Engang fik jeg et brev fra Gældsstyrelsen. Jeg havde en SU-gæld, der skulle betales, ellers ville jeg blive indkaldt til fogedretten. Det var pinligt, men jeg havde brug for at tale med nogen om det. Så jeg delte det med en kollega, selv om det føltes grænseoverskridende. Hun syntes, jeg var modig, og det inspirerede hende til at dele sin egen historie om gæld til det offentlige.

Jeg synes, vi skal blive bedre til at rumme vores kollegers udfordringer. Hvis ikke vi har rummelighed i vores fag, er vi virkelig lost. Rummelighed er jo fundamentet, når vi arbejder med mennesker. Men hvordan skal vi være rummelige overfor borgerne, hvis vi ikke engang kan være det inde på personalestuen?"

NY STRUKTUR ER LANGTFRA ET QUICKFIX

STRIIBEN | Så kom det længe ventede udspil til fremtidens sundhedsstruktur. Jeg er glad for at se, at der fokuseres på at skabe lige adgang til sundhed i alle landsdele. Der er også gode takter til at få det nære sundhedsvæsen bedre i spil, så en del af sygehusindlæggelserne kan undgås. Men den nye struktur er langt fra et quickfix på de mange udfordringer, vi har i sundhedsvæsenet.

Ansvaret for genoptræning og dele af sygeplejen flyttes væk fra kommunerne. Det kan jeg godt være lidt bekymret over. Jeg håber, at arbejdet stadig kan ske i tæt samspil med personalet, som i det daglige er tæt på borgeren. De ved, hvor skoen trykker. Derfor er jeg også glad for, at helhedspleje bliver anerkendt i udspillet. Vejen til succes handler om at give medarbejderne indflydelse.

FOAs faggrupper har kompetencerne til at indgå i løsningerne. Hvis vi ikke uddanner nok, får vi alvorlige huller i opgaveløsningen. Det kræver også, at der bliver sat fuld smæk på efteruddannelse, så vi kan mestre den nye teknologi som blandt andet AI, som kan fjerne mange minutter, der hver dag bruges bag skærmen til registrering og dokumentation.

Det er godt, at kronikere nu er lovet rettigheder til behandling. Vejen derhen virker dog noget usikker. En stor del af kronikere er i stand til at mestre deres sygdom i samspil med egen læge. Og den teknologiske udvikling betyder også, at man kan fjerne de fleste kontrolbesøg på sygehuse. Men implementering af det foregår ikke i en landsdækkende helhedsplan. Jeg savner et overordnet prioriteringsråd, der kan sikre, at vi bruger økonomien til at levere den bedst mulige sundhed.

Der mangler mange brikker endnu for at få fuld plade. I sidste ende er det samfundets prioriteringer og økonomien, der er afgørende for, om personalet kan levere det, som politikerne lover borgerne. ★

MONA STRIIB
FORMAND

”

VEJEN TIL SUCCES
HANDLER OM AT GIVE
MEDARBEJDERNE
INDFLYDELSE.

X

@STRIIBMONA

HOT HOT HOT

I Storbritannien kan kvinder, der er ansat i sundhedsvæsenet, få temperaturregulering på arbejdspladsen, hvis de har mange gener i forbindelse med overgangsalderen.

Læs mere på side 34.

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

Har
du set
Sanne?

SNAPSHOT

MADDAG 2024

28 heldige kartofler i alle aldre spiste sammen til maddagen

Hvad får man, når man blander 11 skoleelever med en gruppe ældre borgere på et plejehjem og tilsætter en masse kartofler? En meget vellykket maddag.

AF ALLAN WAHLERS | FOTO: TOBIAS STIDSEN

Køkkenholdet på Middag 2024 på Svendborg Fripølejem bestod af 11 elever fra den nærliggende Ida Holsts Skole.

Et af de store øjeblikke under netop denne middag på Svendborg Fripølejem er, at beboeren Jens Christian spontant slår på glasset for at holde tale.

Han er kommet i tanker om noget, og det handler om kartofflen – omdrejningspunktet for både middagen og årets middag. Det skal gæsterne – de 11 elever fra 6. klasse på den nærliggende Ida Holsts Skole, som har været med i plejehjemmets køkken hele formiddagen – høre.

Jens Christian er nemlig vokset op på landet i Sønderjylland, og her holdt man kartoffelferie i efteråret, da han gik i skole. Men ikke nødvendigvis i uge 42, hvor efterårsferien ligger i dag.

”Den største kartoffelbonde i området ringede til skolen og sagde, at nu var det tid til at høste kartofler, og så fik vi to ugers fri,” fortæller Jens Christian, som forvandler sig til en 20-30 år yngre udgave af sig selv, mens han taler.

”Så tjente vi seks kroner for en eftermiddags arbejde med at samle kartofler.”

Jens Christian smiler og skåler i det glas hvidvin, han har fået skænket.

Normalt er maddagen, som arrangeres af FOA og Kost- og Ernæringsforbundet, forbeholdt daginstitutioner, men i år har man for første gang valgt at invitere landets ældste og deres køkkener og plejepersonale med – Svendborg Fripølejem var blandt de 130, der takkede ja.

Allerede længe før de ældre beboere støder til, møder de 11 skoleelever – Mette, Frederikke, Sofia, Frida, Julie, My, Sofie, Margrethe, Sanjay, Alexander og Elliot – sammen med deres lærer Niels Junge, som har valgt at rykke de ugentlige madkundskabstimer til plejehjemmets industrikøkken.

Køkkenleder Johanne Hansen sætter eleverne i gang med det samme. Først skal

alle 11 ind på en række og vaske hænder, og så bliver de delt i tre grupper: Team Forret, Team Hovedret og Team Dessert, som skal lave henholdsvis Kartoffel Rösti, flødekartofler med spinat og kartoffelmazarinkage.

Lynhurtigt er de i gang med at skylle brombær og blåbær, skille æggeblommer fra æggehvider, snitte purløg og ikke mindst skrælle en masse kartofler.

Imens fortæller Johanne Hansen, hvorfor det er så vigtigt at tilberede maden godt og flot. Mange af de ældre ”spiser” nemlig i første omgang med øjnene og næsen, så hvis det er anrettet appetitligt og dufter spændende, kan det være, at også de, som normalt ikke kan få så meget ned, også spiser. Og så bliver de friskere og mindre syge.

Klokken 10 er alle klar til at rykke op i spisesalen på 3. sal, hvor der er udsigt til både plejehjemmets frodige have, alle byens kirketårne og det idylliske Svendborgsund.

Først skal salen arrangeres med opstilling af borde og borddækning under supervision af nogle af plejehjemmets beboere, som med jævne mellemrum ankommer med elevatoren i enten kørestol eller gående med rollator.

Alle 28 middagsgæster bliver placeret ved ét langt bord, og snakken går under og efter borddækningen.

Dem, der har lavet bordplanen, har gjort det godt – unge, gamle og plejere sidder godt blandet, og snakken går på kryds og tværs, mens de unge supplerer plejerne, når der skal hældes vand op, stole skal skubbes helt ind til bordet, eller en serviet bliver tabt på gulvet.

Samtalerne spænder over alt fra Gud over Anden Verdenskrig til det årlige

Luciaoptog, hvor flere af eleverne har været med. Mange af de ældre kan også huske, hvordan deres forældre gik foran med en greb og løsnede det 'gule guld' fra de hyppede jordrækker, og så kravlede alle børnene bagefter på alle fire og samlede kartoflerne ind i sække.

Imellem retterne sætter Johanne Hansen de forskellige madhold i sving med enten at rydde af eller anrette næste ret, og inden Team Dessert tager over, synger alle 'Marken er mejet'.

"Hvem skulle tro, der var kartofler i," siger Johanne Hansen, der også har sin egen debut med netop denne dessert.

"Det smager SÅ dejligt," siger en af de ældre kvinder, der dog skynder sig at tilføje: "Men det gør det hver dag."

Kartofler indgik i alle retter – både forret, hovedret og dessert.

Der var også fin tid til at pynte det lange bord med blomstervaser og kreative bordkort.

Alle retter blev portionsanrettet efter alle kunstens regler, så de blev så appetitlige som muligt.

MADDAG

- I år var det 11. gang, der blev arrangeret Maddag i hele landet.
- Maddag 2024 var den første, hvor plejehjem også kunne deltage. Normalt er dagen forbeholdt daginstitutioner og dagplejere.
- I alt var 130 plejehjem, 361 daginstitutioner og 45 dagplejere tilmeldt.
- Det svarer til cirka 11.000 ældre og 30.600 børn.
- Det er FOA og Kost og Ernæringsforbundet, der står bag Maddag.
- Hvert år har dagen et fødevaretema – i år var det kartofflen.

Sanjay (th.) var en forbilledlig bordherre.

Til sidst synger hele bordet 'Nu falmer skoven trindt om land'. Men minderne om middagen får næppe lov til at falme lige med det samme.

"Det var en helt perfekt dag. Jeg smeltede fuldstændig, da en af eleverne stillede sig hen foran en af vores mest parkinson-ramte ældre og sagde tak for i dag, og at det var hyggeligt at møde ham," siger Lene Mejlsbye, der havde været med til at arrangere dagen sammen med sin sosu-assistentkollega Kirsten Vind Bang.

"De ældre er Så glade og trætte nu. Og selv dem, der nogle gange falder lidt hen, shinede og sang med. De tog det ind på hver deres måde."

Lene Mejlsbye er klar til at gøre det hele igen med den anden halvdel af sjetteklassen, som ikke var med til denne maddag.

Noget tyder på, det vil kunne lade sig gøre snart: Madkundskabslærer Niels Junge var meget stolt af sine elever, som både havde været dygtige i køkkenet og nogle gode gæster hos de ældre, og forstander Amina Rønnov syntes, det havde været en "meget dejlig oplevelse", som hun godt kunne forestille sig blev en tradition.

Og hvad med Mette, Frederikke, Sofia, Frida, Julie, My, Sofie, Margrethe, Sanjay, Alexander og Elliot? De er kommet af sted fra Svendborg Fripleshjem med en god idé om, hvad det vil sige at arbejde i et køkken eller i et plejehjem.

Måske kan de endda få et job allerede i efterårsferien – ifølge Jens Christian er der stadig en stor kartoffelbonde ved Toftlund i Sønderjylland, og det kan jo være, han giver Ida Holsts Skolen et kald. ★

TIL SKILLS MED KÆMPE STOLTHED OVER FAGET

FAGLIGT TALT | Konkurrencer er ikke kun for sportsfolk, der løber på en bane, sparker til en bold eller vinder guldmedaljer i et svømmebassin. De kan også handle om dygtighed, faglighed og håndværk, som når unge på erhvervsuddannelser dystet om deres evner (skills) – enten til DM i Skills, EuroSkills eller WorldSkills, som jeg var så heldig at opleve i Lyon i sidste måned.

Når det kommer til social- og sundhedsassistenterne, er konkurrencen mindst lige så hård, som den er for elektrikere, mekanikere eller kokke. Her handler det ikke om at løfte den tungeste vægt eller score flest point på finish, men om at vise, hvem der er bedst til at yde omsorg, udvise professionalisme og håndtere komplekse opgaver i en sundhedsfaglig kontekst.

Det er en kæmpe mulighed for at inspirere unge til at vælge faget. At se en konkurrence, hvor social- og sundhedsassistenter står side om side med elektrikere og smede, sender et klart signal: Faget er vigtigt, og det kræver stor faglighed og engagement.

Når social- og sundhedsassistenter træder ind i arenaen for at konkurrere i deres fag, repræsenterer de ikke kun sig selv. De repræsenterer hele sundhedsvæsenet og viser, hvor vigtig og kompleks deres rolle er. Så næste gang du hører om Skills, så husk på, at det ikke kun handler om håndværkere eller teknikere. Det handler også om de usynlige helte i sundhedsvæsenet, der hver dag gør en kæmpe forskel for mennesker i nød – og er stolte af det. ★

TANJA NIELSEN
SEKTORFORMAND

”

DET ER EN KÆMPE MULIGHED FOR AT INSPIRERE UNGE TIL AT VÆLGE FAGET.

X

@TANIFOA74

KORT
OG
GODT

EN HJÆLPER I LOMMEN

I en travl hverdag kan små digitale værktøjer gøre en stor forskel for sundhedspersonalet. Se Fagbladet FOAs overblik over nogle af de mest nyttige apps for sosu-personale på [Fagbladetfoa.dk](https://fagbladetfoa.dk) her:

Læs mere

POPULÆR SOSU-SKOLE

Optaget af elever på SOSU Østjylland har igen været større, end skolen havde regnet med. En del af årsagen er, at eleverne får løn i stedet for SU det første halve år af uddannelsen, at der er ansat mentorer til at hjælpe eleverne med overgangen mellem skole og praktik, og at op mod 20 procent af eleverne får intens sprog- og ordblindestøtte.

FOTO: HELENA MIKKELSEN

Kaja samlede erfaring til WorldSkills

I september var der VM i Skills – officielt kaldet WorldSkills – i Lyon. Danmark stillede ikke op i sosu-kategorien, men vinderen af DM i Skills 2024, Kaja Lorenzen, var alligevel afsted.

Hun skulle tage noter og samle erfaring, så hun kan forberede sig på at dyste ved EM i Herning næste år, kaldet EuroSkills, hvor konkurrencerne minder om formatet til WorldSkills.

”Der var 16 opgaver i alt, med alt fra alkoholmisbrugere, stroke-patienter og cancerramte. Der var mere forudsigelighed i opgaverne end til DM, men til gengæld skal alt sidde i skabet. De improviserede ting, vi dyrker i de danske konkurrencer, bliver ikke belønnet på samme måde, til verdensmesterskabet,” siger Kaja Lorenzen om nogle af de ting, hun har noteret sig.

NY OVERENSKOMST I LÆGEPRAKSIS

FOA har for første gang tegnet overenskomst for social- og sundhedsassistenter i lægepraksis.

”Med den nye overenskomst stiller vi social- og sundhedsassistenter i de private lægepraksisser markant stærkere, og vi lægger sporene til fremtidig udvikling og forbedring af deres løn, uddannelse og arbejdsforhold,” siger sektorformand Tanja Nielsen.

30.000

kroner var en sosu-hjælper ved at miste på grund af en regnefejl i kommunen. Kommunen havde udbetalt hende for meget i en erstatning og forlangte bagefter, at hun betalte beløbet tilbage. Retten har nu afgjort, at hun kan beholde pengene. FOA førte sagen og er tilfreds med afgørelsen.

FÅ INDFLYDELSE PÅ OK25

1. marts 2025 skal overenskomsterne på det private arbejdsmarked fornyes, og du har indflydelse på, hvad FOA skal prioritere. Forhandlingerne med arbejdsgiverne begynder efter nytår, og FOA vil gerne høre, hvad der er vigtigst for dig. Er det flere seniordage? Lønforhøjelser? Betalte frokostpauser?

Du kan indsende dine ønsker og idéer til OK25 ved at scanne koden her

Det bekymrer mig virkelig, at man vil fjerne et redskab, der er med til at gøre medarbejderne dygtigere.

TANJA NIELSEN

FORMAND FOR SOCIAL- OG SUNDHEDSSEKTOREN I FOA

Om et nyt lovforslag fra regeringen, der lægger op til, at sundhedspersonalet ikke længere skal have pligt til at indberette utilsigtede hændelser.

TEMA

FREMTIDENS SUNDHEDSPLEJE

Vi bliver i fremtiden langt flere ældre over 80 år i Danmark, men vi mangler stadig meget faglært personale. Hvordan undgår vi, at hele sundhedsvæsenet falder fra hinanden? Vi ser nærmere på ældreloven og planerne om en ny sundhedsstruktur.

VIL DU VÆRE KOLLEGA MED EN PÅRØRENDE?

Det skaber både bekymringer og nye muligheder, at de pårørende skal spille en større rolle i fremtidens ældrepleje. Det kræver knivskarpe ledere, mener social- og sundhedsassistent Line Gertsen.

TEMASIDERNE ER SKREVET AF IDA ØSTERLUND, IDBO@FOA.DK | ILLUSTRATION: LAUGE HØSKULDSSON EILSØE-MADSEN

Hvilke konkrete opgaver skal de pårørende hjælpe med? Hvad med de ældre uden pårørende? Går det ud over relationen til plejepersonalet?

Spørgsmålene om, hvad det indebærer, at de pårørende skal spille en større rolle i ældreplejen med den nye ældrelov, er mange. Og forventningerne er splittede.

Knap halvdelen af FOAs medlemmer i ældreplejen er positivt stemt over for mere involvering af de pårørende. Men der er også en stor del af plejepersonalet, som ser mere bekymret på fremtiden.

7 ud af 10 mener, at der vil være borgere, som får en dårligere pleje, hvis deres behov i stigende grad skal dækkes

af pårørende. Og hver anden forventer, at personalet vil opleve flere konflikter med de pårørende, hvis pårørende skal spille en større rolle.

”De er pårørende og ikke en arbejdskraft. Det er nok at være pårørende. Jeg ønsker ikke at være kollega med en pårørende,” svarer en person for eksempel i undersøgelsen.

Skal ikke give personlig pleje

En af dem, der både bekymrer sig og ser nye muligheder i mere involvering af de pårørende, er social- og sundhedsassistent Line Gertsen.

For egentlig, siger hun, kan hun sagtens bruge de pårørendes hjælp til for

VI HAR JO ET ANSVAR I AT HAVE ORDENTLIG KONTAKT TIL DE PÅRØRENDE. DE SKAL IKKE OVERTAGE VORES OPGAVER, DE SKAL MEDINDDRAGES.

LINE GERTSEN
SOCIAL- OG SUNDHEDSASSISTENT

eksempel arrangementer som julefrokost og sommerfest på plejecentret Fjordparken i Aalborg Kommune, hvor hun arbejder. Men der er grænser.

”De pårørende skal for eksempel ikke vaske borgerne. For hvis jeg ikke får borgeren ud af tøjet og i bad, kan jeg ikke se, om der er begyndende tryksår. Jeg kan heller ikke se, om de har begyndende eksem, eller om der er et mismatch i noget medicin, som giver leverkløe. Det kan jeg kun se, hvis jeg kommer tæt på dem og har en relation,” siger Line Gertsen.

Line Gertsen frygter, at hun og hendes fagfæller bliver reduceret til ’plejemaskiner’, som ikke har tid til at lære borgerne at kende. For det kræver en god relation at give borgerne en ordentlig og sammenhængende pleje.

”Det er altid nemmere at komme til et ældre menneske på et plejecenter, hvor du har relationen først. Men hvis alt det hyggelige bliver taget fra fagfolkene og lagt på frivillige og pårørende, så mister vi de stunder, hvor vi griner, og hvor vi ikke kun skal snakke om den der bulne tå,” siger Line Gertsen.

Personalet har også ansvar

Men, understreger Line, der ligger også et ansvar på medarbejder- og ledersiden om

at sørge for, at de pårørende føler sig trygge og hørt. Og det kan være svært – især hvis de pårørende forventer sig noget, som egentlig ikke er urimeligt, men som er svært at leve op til på grund af normeringerne.

”Vi har jo et ansvar i at have ordentlig kontakt til de pårørende. De skal ikke overtage vores opgaver, de skal medinddrages. Men det er os – det uddannede personale – som har kompetencerne. Som ved, hvordan plejen foregår og ikke er sovset ind i affekt, følelser og gamle traumer,” siger hun. ★

På nogle punkter kan de være en stor gevinst, på andre punkter det modsatte. Det kræver omtanke at give de ældre en større rolle i ældreplejen, mener social- og sundhedsassistent Line Gertsen.

Sosuer må aldrig undervurderes

Social- og sundhedspersonale kommer til at spille en afgørende rolle i fremtidens sundhedsvæsen, siger Jesper Fisker, formand for Sundhedsstrukturkommissionen. Læs hans pointer her.

PÅRØRENDESAMARBEJDET ER FORBEDRET DE SENESTE 7 ÅR

78 procent af de ansatte i ældreplejen er helt enige i, at de har et godt samarbejde med de pårørende. I 2017 var det 61 procent.

7 procent oplever ugentligt eller oftere konflikter med de pårørende, mens 17 procent aldrig oplever det. I 2017 oplevede 11 procent konflikter ugentligt eller oftere, mens kun 10 procent aldrig oplevede det.

18 procent er positivt stemt over for mere involvering af de pårørende i ældreplejen. 31 procent er overvejende positive. 16 procent er imod.

70 procent svarer, at øget brug af pårørende kan gøre det vanskeligere at sikre en sammenhængende pleje.

KILDE: UNDERSØGELSEN I FOAS MEDLEMSPULS BLEV GENNEMFØRT I PERIODEN FRA 25. APRIL-5. MAJ 2024. I ALT SVAREDE 1.431 MEDLEMMER PÅ ET ELLER FLERE AF SPØRGSMÅLENE OM SAMARBEJDE MED PÅRØRENDE.

Vi bliver flere ældre. Der er stor ulighed i sundhed. Og oven i hatten mangler vi meget faglært personale. Hvad gør vi?

Det har Sundhedsstrukturkommissionen med Jesper Fisker, direktør for Kræftens Bekæmpelse i spidsen, undersøgt og fremlagt tre modeller for.

Hans budskab er klart. En del af sundhedsvæsnets redning ligger i hænderne på social- og sundhedsassistenter og -hjælpere.

”Man må ikke undervurdere sosuernes betydning i sundhedsvæsnets net,” siger han.

”Hver gang, jeg holder oplæg, siger jeg, at vi skal være opmærksomme på at gøre alt, hvad vi kan for at sikre, at flere uddanner sig til sosu, og alt, hvad vi kan, for at det er attraktivt at forblive sosu. For det er dem, vi kommer til at mangle allerflest af,” siger Jesper Fisker.

Skal være helt i centrum

Det er et mål og en nødvendighed, at flere patienter behandles i eget hjem, når de bliver syge i fremtiden. Faktisk,

FAKTA

Jesper Fisker og resten af Sundhedsstrukturkommissionen fremlagde før sommerferien tre forslag til et nyt sundhedsvæsen.

På baggrund af forslagene kom regeringen med et bud sin egen model for fremtidens sundhedsvæsen.

Det kan du læse mere om her

”

OMSORGSDELEN ER EKSTREMT VIGTIG FOR MANGE PATIENTER.

JESPER FISKER

FORMAND FOR SUNDHEDSSTRUKTURKOMMISSIONEN

siger Jesper Fisker, er den største fælles opgave de kommende år at ruste os til flere opgaver udenfor sygehusene.

Og det område er social- og sundhedsmedarbejdernes hjemmebane.

”Den centrale placering, som sosuer har i sundhedsvæsnets net i dag, vil blive endnu tydeligere de næste 10-15 år,” siger han.

Han mener ikke, at det er holdbart at få flere ufaglærte ind i ældreplejen. Tværtimod skal der i takt med nye behandlingsformer mere fokus på kompetenceudvikling og efteruddannelse af plejepersonalet.

Derudover er han blevet mere opmærksom på, hvor presset omsorgsdelens af vores sundhedsvæsen kan blive.

”Omsorgsdelens er ekstremt vigtig for mange patienter, især for dem, der ikke har så mange ressourcer i forvejen. Det vil sige, at hvis sosuerne bliver for presede, så vil især omsorgsdelens blive udfordret. For mange patienter vil det være forskellen, om et forløb i sundhedsvæsnets net nytter eller ikke nytter,” siger han. ★

”

DET HJÆLPER, AT MAN SELV HAR VALGT DET, NÅR MAN FOR EKSEMPEL ARBEJDER SEKS DAGE I STREG.

TRINE RØNNE BAK
SOCIAL- OG SUNDHEDSHJÆLPER,
HJEMMEPLEJEN I NYBORG KOMMUNE

Social- og sundhedshjælper
Trine Rønne Bak kan ikke
finde en eneste ulempe
ved at være gået over til
selvtilrettelagt arbejdstid
i hendes team.

&

**Er du også på
vej ind i et lille,
fast team?**

Læs vores grundige
guide til, hvordan I
kommer godt i gang.

Den nye måde at planlægge arbejdstid gør kæmpe forskel

Trine Rønne Bak mener, at det har 'hjulpet helt vildt' på arbejdsglæden, at hendes hjemmeplejeteam er gået over til at planlægge arbejdstiden selv – noget af det, regeringens ældrereform også er inde på.

AF IDA ØSTERLUND | FOTO: HEIDI LUNDGAARD

I hjemmeplejen Egevang i Nyborg Kommune har Trine Rønne Bak og hendes kolleger i halvandet år selv tilrettelagt deres arbejdstid. Projektet har været så stor en succes, at det nu er blevet gjort permanent.

"Jeg kan faktisk ikke se ulemperne," slår Trine Rønne Bak, som er social- og sundhedshjælper, fast.

"Jeg ville ikke kunne skifte arbejde til et sted, hvor man ikke planlægger selv. Ikke fordi jeg ønsker at skifte, men rent hypotetisk. Jeg er dybt afhængig af, at vi gør det på den her måde," siger Trine Rønne Bak, hvis mand er landmand og derfor også har svingende arbejdstider.

Helt lavpraktisk skriver medarbejderne ind i et system, hvornår de ger-

ne vil arbejde, om det skal være en aften- eller dagvagt, hvornår de ønsker at holde ferie, hvornår de ønsker at lægge deres afspadsering, hvis de har noget, og hvilke dage der er 'hellige' – altså hvor de har så vigtige planer i fridagen, at de absolut ikke kan arbejde. Så mødes medarbejderne til et planlægningsmøde, og i fællesskab finjusterer de skemaet.

"For eksempel har jeg det sidste år været til tre bryllupper, og de to af dem lå i, hvad der tidligere ville have været mine faste weekendvagter. Nu markerer jeg dem bare som 'hellig – bryllup' i systemet, og så arbejder jeg for eksempel flere weekender i træk på et andet tidspunkt," siger Trine Rønne Bak.

I løbet af en periode på 12 uger skal Trine som social- og sundhedshjælper have 10 vagter placeret i weekender. Til gengæld må hun markere 8 dage som 'hellige'. I sidste ende kan lederen godt kalde medarbejdere på arbejde, men det har, så vidt Trine ved, ikke været nødvendigt, og indtil videre er skemaet altid gået op på planlægningsmøderne.

Markant fald i sygefravær

Med projektet er sygefraværet i Distrikt Egevang faldet fra 5,04 sygedage i gennemsnit i 2022 til 3,48 i 2023. Men det er ikke kun sygefraværet, der er blevet bedre, fortæller Trine Rønne Bak:

"Det har hjulpet helt vildt på arbejdsglæden. Det hjælper, at man selv har valgt det, når man for eksempel arbejder 6 dage i strek – for så ved man, at man gør det, så man kan holde fri på nogle andre tidspunkter, der er vigtige for én. Og så er det jo så fedt at pulje sin afspadsering."

I regeringens ældrereform er mindre, selvstyrende teams en af ingredienserne. ★

HAVDE UDDANNELSE FRA TYSKLAND:

Britta blev lønnet som medhjælper i årevis ved en fejl

Britta Jensen har taget sin uddannelse til pædagogisk assistent i Tyskland. Mange år senere opdagede FOA-tillidsrepræsentant, at hun var blevet aflønnet som medhjælper ved en fejl. Nu har hun fået knap 100.000 kroner i efterbetaling.

AF LAURITS ERIKSEN | FOTO: ROBERT ATTERMANN

TYPISKE FEJL PÅ LØNSEDLER

- Forkert erfarings- eller anciennitetsdato.
- Manglende eller forkert indbetaling til pension.
- Manglende eller forkert lokalt løntillæg.
- Manglende eller forkerte ulempestillæg.
- Forkert timetal, fritvalgstillæg og/eller stillingsbetegnelse.

At arbejde med børn havde altid været sønderjyske Britta Jensens drøm. Men da hun tilbage i 90'erne skulle vælge uddannelse, følte hun ikke, at den danske pædagoguddannelse passede til hendes praktiske måde at tænke på.

Dengang fandtes uddannelsen som pædagogisk assistent (PAU) ikke, og derfor krydsede hun grænsen til Tyskland og uddannede sig som Sozialpädagogischen Assistenten – det, der i dag svarer til en pædagogisk assistent i Danmark.

Med eksamensbeviset i hånden vendte hun tilbage til Danmark og fandt et job, hvor hun kunne udleve sin passion. Hun fik et ekstra løntillæg for sin uddannelse, men bekymrede sig ikke videre om lønnen.

”Jeg var bare lykkelig over at have et job, der gjorde mig glad. I øvrigt er det svært selv at skulle sammenligne sin løn

med andres. Vi er jo ikke så mange pædagogiske assistenter, og vi har forskellige timeantal, erfaringer og kompetencer,” siger Britta Jensen.

Det var først 20 år senere, at Britta Jensens tillidsrepræsentant og gode kollega, Jette Bang Jensen, opdagede en alvorlig fejl.

En uventet overraskelse

Jette Bang Jensen havde for nylig været på kursus i at tjekke lønsedler og tilbød sine kolleger at tage et kig på deres. Her opdagede hun straks, at Britta Jensen var registreret som medhjælper i stedet for assistent.

Selv om hun godt nok havde fået et ekstra tillæg for sin uddannelse, mistænkte Jette Bang Jensen, at der stadig manglede noget.

Hun kontaktede kommunen, som oplyste, at den ikke kunne hjælpe,

medmindre der fandtes bevis for, at Britta Jensen havde fået sin uddannelse godkendt i Danmark. Via Britta Jensens sagsmappe fandt Jette Bang Jensen ud af, at den var god nok. Hun kontaktede Britta Jensens chef, som i første omgang tilbød en godtgørelse for de seneste seks måneder.

Men det ville Jette Bang Jensen ikke gå med til. Hun vidste, at Britta Jensen havde krav på efterbetaling for fem års arbejde.

"Efter lidt tovtrækkeri indså vores leder, hvor alvorlig fejlen var og erkendte,

at Britta skulle have en retfærdig kompensation. Det endte faktisk med, at vores leder roste mig for at være vedholdende" siger Jette Bang Jensen.

Britta Jensen fik en godtgørelse på i alt 91.136 kroner, svarende til fem års efterbetaling.

"Pengene betyder i virkeligheden ikke så meget," siger Britta Jensen.

"Det vigtigste er, at jeg har et job, jeg holder af, og fantastiske kolleger som Jette. Det er det, der tæller." ★

LAUE@FOA.DK

17.300.000 KR.

Så mange penge har FOAs fagforeninger hentet hjem til medlemmerne på baggrund af løntjek. Det viser en status først i oktober 2024. 19 lokale FOA-fagforeninger har bidraget med i alt 795 afsluttede sager.

| CV |

2000: cand.mag i Public Relations, Roskilde Universitet

1998-2006: Tekstforfatter/kreativ, reklamebureauet Kunde&Co

2006-2010: Selvstændig kommunikationskonsulent og journalist

2010-2012: Udviklete mediet Verdens Bedste Nyheder 2012-2020: Kommunikationschef Verdens Skove

2020-2023: Hjemmeværnets grunduddannelse og den civile vagtuddannelse

2023- : P-vagt i Københavns Kommune

P-VAGT NIKOLAJ LANG-JENSEN:

MIT MÅL ER, AT FOLK TAGER AFGIFTEN MED ET SMIL

AF MALIN SCHMIDT | FOTO: MALIN SCHMIDT

Mine venner grinede lidt af det, da jeg blev p-vagt, for jeg er gammel BZ'er. De syntes, det var sjovt, at jeg pludselig var blevet sherif. Men for mig handler det om det samme: Om hvem, der ejer gaden. For eksempel, når vi hjælper buschaufførerne, der er stressede nok i forvejen, fordi folk har parkeret midt i et busholdested.

Jeg har været tekstforfatter i et reklamebureau, været med til at udvikle et nyt medie og været kommunikationschef. Men jeg var træt af møder. Af at fortælle andre, hvordan de skal arbejde, træt af MUS, APV, at skulle sælge noget og dig selv og uklare succesparametre. Her er der ingen stress, ingen ufærdige bunker og ingen musearm.

Som p-vagt har du frihed. Og du er altid glade, når du kommer hjem, end da du tog af sted. Jeg går cirka 15.000 skridt, cykler 15-20 kilometer, er ude i al slags vejr, og møder byens borgere, som ofte er glade for, at du kommer, for vi hjælper dem af med biler, der er parkerede alle vegne. Mit mål er, at folk tager afgiften med et smil. Det lykkes overraskende ofte.

Folk tror, at vi bliver udsat for enormt meget. En gang har jeg prøvet at få en vandballon i hovedet. Jeg aner ikke, hvor den kom fra. Værre oplevelser har jeg heldigvis ikke haft. Det ... og så folk, der tror, de kan reglerne bedre end du selv.

Jeg har friheden til at planlægge min opgave fra start til slut og ved aldrig, hvad dagen bringer. Det kan være, du skal hjælpe en, der har låst sig inde på et offentligt toilet. Eller du ser et hjørne af byen, du aldrig har set før. ★

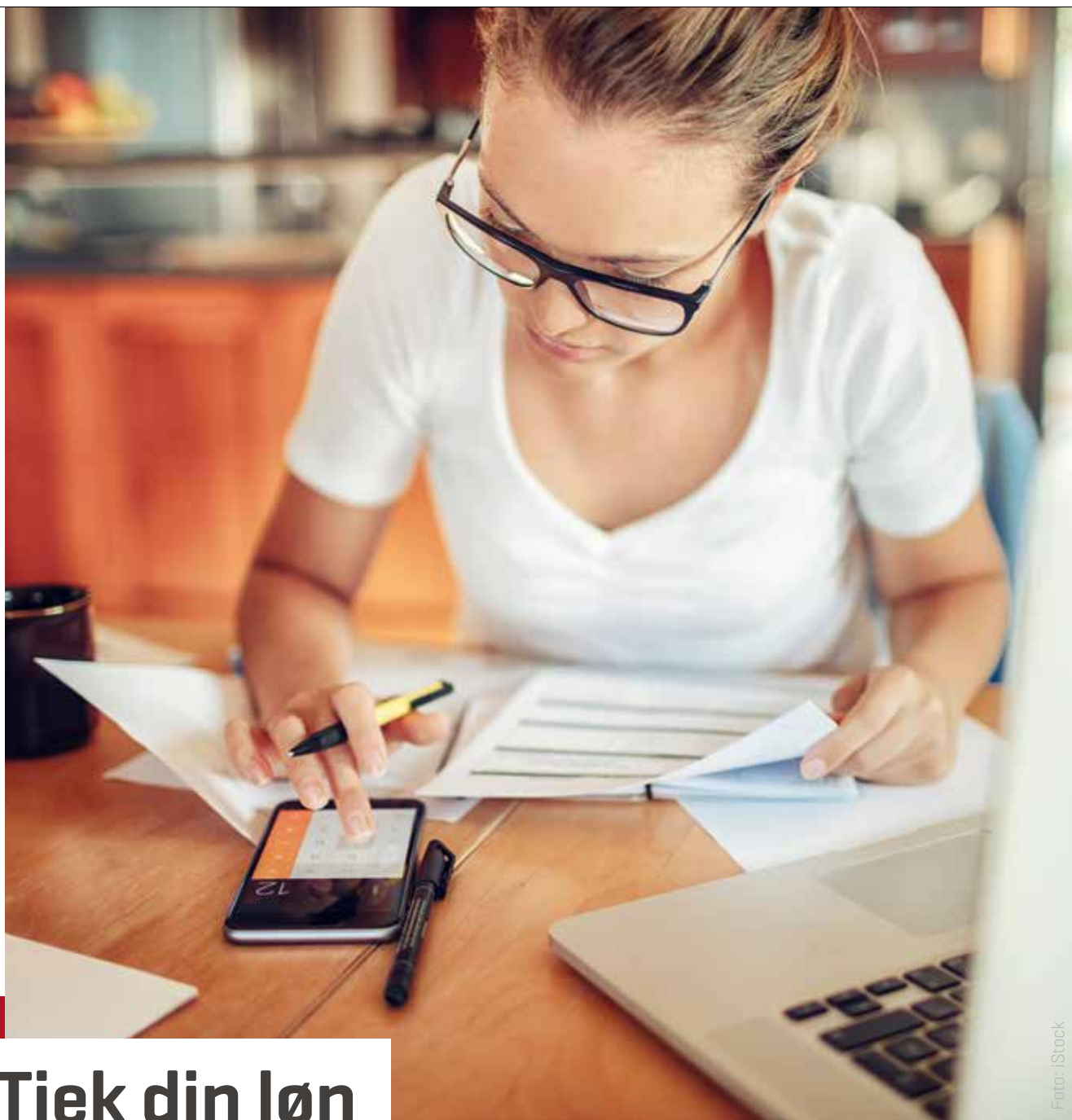

Foto: iStock

Tjek din løn

Får du den løn, du har krav på?

Det kan godt betale sig at tjekke sin lønseddel. Nogle gange er der fejl i den, der betyder, at du ikke får den løn, du har krav på. FOA kan tjekke din løn og finde ud af, om du har penge til gode. Tjek din løn på: foa.dk/loentjek

FOA
SAMMEN
GØR VI FORSKELLEN

Problemer med overgangsalder bliver overset i Danmark

Det engelske sundhedsvæsen har indført forskellige tiltag for at passe på medarbejdere i overgangsalderen. I Danmark er det stadig tabu, siger forsker.

AF IDA ØSTERLUND | FOTO: COLOURBOX

GUIDE GODE RÅD TIL OVERGANGSALDEREN

- Brug lag-på-lag tøj.
- Hold soveværelset køligt.
- Undgå provokerende faktorer såsom kaffe, alkohol, stærkt krydret mad, stress og varme omgivelser.
- Der findes en lang række naturpræparater, der hævdes at være gode mod gener i overgangsalderen. Generelt er der ikke bevis for effekten, så man må prøve sig frem og se, hvad man synes, der virker bedst.
- Mindfulness og meditation kan hjælpe, hvis man oplever psykologiske problemer.
- Hvis man ikke vil bruge hormoner mod tørre slimhinder i skeden, kan man købe håndkøbspræparater, for eksempel creme eller stikpiller, der skal føres ind i skeden.
- I forbindelse med samleje bør man bruge en god glidecreme.

KILDE: SUNDHED.DK

Bordvifter mod hedeture, modificerede arbejdsuniformer, fleksible arbejdstider eller 'menopause-mentorere'.

Det er eksempler på initiativer, som engelske arbejdspladser har indført for at hjælpe kvinder i overgangsalderen til at få det bedre på jobbet trods deres symptomer.

Hver fjerde britiske kvinde mellem 40 og 60 år svarer, at deres arbejdsplads har politikker eller ordninger for at støtte kvinder i overgangsalderen. Det viser undersøgelsen 'Menopause and the Workplace' fra 2022.

Blandt andet har det britiske sundhedsvæsen udsendt en national vejledning, som skal oplyse medarbejdere og ledere om overgangsalderen som fænomen.

Som kvinde i overgangsalderen ansat i det britiske sundhedsvæsen kan man derfor få fleksible arbejdstider, bedre temperaturregulering på arbejdspladsen og mulighed for at få ændret arbejdsopgaver, hvis de er for svære at udføre på grund af symptomer fra overgangsalderen.

Årsagen til tiltagene er, at der er stor mangel på sundhedspersonale i det britiske sundhedsvæsen, og at man ønsker at

fastholde og støtte de kvinder, der døjer med symptomer fra overgangsalderen.

Stadig tabubelagt i Danmark

I Danmark mangler der også personale i sundhedsvæsenet, men der er ingen offentlige vejledninger eller initiativer fra sundhedsmyndighederne til, hvordan medarbejdernes overgangsalder skal håndteres.

"Det kan være særligt ømtåleligt at tale om på arbejdspladsen, fordi det meget hurtigt kan fremstå som et handicap, en besværlighed, som hverken kvinderne eller arbejdspladsen er interesseret i. Det er stadig relativt tabubelagt og påfaldende underbelyst," siger Janne Gleeurup, der er lektor og ph.d. på Center for Arbejdslivsforskning på RUC til Fagbladet Sygeplejersken.

Spørger man Søs Wollesen, der er læge på hospitalet i Region Sjælland og underviser danske virksomheder i overgangsalderen, er det på tide, at vi får bevågenhed på overgangsalderens betydning for kvinders arbejdsliv og giver dem mulighed for fleksibilitet.

"Hvis en kvinde har haft 20 svedeture om natten og ikke har sovet, så kan det

Det handler også i Danmark om at turde tage snakken og i bund og grund få brudt et tabu

MARIA KLINGSHOLM
FAGPOLITISK ORDFØRER I FOA

være, at hun ikke skal møde ind klokken otte om morgenen. Hvis det er muligt for virksomheden med mere fleksibilitet, kunne det være fint at give plads til det,” siger hun til TV 2.

FOA: Mere hensyn i livsfaser

Det britiske sundhedsvæsens tiltag kunne man sagtens kopiere i Danmark. Det mener fagpolitisk ordfører i FOA, Maria Klingsholm.

”Vi ved, hvor meget det kan påvirke nogen at gå gennem overgangsalderen. Arbejdsgiverne bør generelt se mere på og tage mere hensyn til, hvilke livsfaser deres medarbejdere er i – uagtet om det er kvinder i overgangsalderen eller gravide for eksempel. Hvis der kommer flere af den slags tiltag, tror jeg på, at man vil se en positiv effekt på sygefraværstatistikken,” siger hun.

”Det handler også i Danmark om at turde tage snakken og i bund og grund få brudt et tabu. Selvom vi siger, vi er et oplyst land, er der rigtig mange ting, vi ikke ved nok om, og som vi ikke taler nok om. For eksempel overgangsalder,” siger Maria Klingsholm. ★

IDBO@FOA.DK

HVAD ER OVERGANGSALDER?

Overgangsalderen er betegnelsen for tiden før og efter, at æggestokkene ophører med at producere æg.

Symptomer på overgangsalderen kan være blødningsforstyrrelser, svedeture, psykiske påvirkninger, søvnforstyrrelser, knogleskørhed og tørre slimhinder.

Man regner med, at cirka 20 procent af alle kvinder har minimale gener af overgangsalderen og ikke mærker andet, end at menstruationen holder op. De øvrige 80 procent har gener i forskellig grad.

KILDE: SUNDHED.DK

ANDROPAUSEN – MÆND'S OVERGANGSALDER

Mænd i alderen 40 til 50 år kan opleve en tilstand, som er meget lig kvindens menopause. Den kaldes 'andropause'. Modsat kvinder er der hos mænd ikke et klart tegn – som ophør af menstruation – til at markere denne overgangsperiode. Ligesom kvinders østrogen-niveau falder, falder mændenes testosteronniveau. Symptomerne kan være manglende energi og motivation, mindre sexlyst, potensproblemer, søvnforstyrrelser, vægtøgning, tab af styrke og muskelmasse, depression, udvikling af bryster, hårtab, nedsat selv-værd og hukommelsesproblemer.

KILDER: NETDOKTOR OG VIDENSKAB.DK

SÅDAN FINDER DU DE BEDSTE ARBEJDSSKO

Har du smerter i led og ryg ovenpå en arbejdsdag, hvor du har gået mange skridt? Så kan det være, at de sko, du har haft på, ikke har været gode nok. Fodterapeut Rie Hovgaard Jensen kommer med sine bedste råd til gode arbejdssko.

AF IDA ØSTERLUND, IDBO@FOA.DK

1

INGEN FØDDER ER ENS

Det, der er en god sko for den ene, er ikke nødvendigvis god for den anden, fortæller Rie Hovgaard Jensen. "Nogle har en smal fod hele vejen ned.

Der kan Ecco og Adidas være gode. Har man en bred fod hele vejen igennem, kan en mulighed være New Feet. Hvis man har en smal hæl og en bred forfod, kan sko som Mephisto være bedre. Men man kan ikke sige noget generelt."

2

SKAL SIDDE ORDENTLIGT FAST

Som plejepersonale har man ofte bevægelser og arbejdsstillinger, hvor man 'twister'. Og har man de forkerte sko på, kan man risikere at vrikke om på anklen og få knæ- og rygskeer. I den slags situationer er det vigtigt, at man har noget fodtøj på, der sidder godt fast på foden. Derfor går det ikke at have sko på, man bare lige stikker i, som for eksempel slippers, Crocs eller Birkenstock. "Dem vil jeg decideret fraråde. Man har øget risiko for at vrikke om, og de belaster også ens knæ," siger Rie Hovgaard Jensen.

5

LUFT TIL TÆRNE

Hvis man vil gå i sandaler, gælder samme principper om, at de skal have en fast bagkappe, sidde ordentligt fast på fødderne og have stødabsorbering. Hvis de ikke sidder ordentlig fast, kan man få problemer. "Hvis man går i noget fodtøj, som man holder fast på foden – for eksempel Birkenstock – laver man en lille griberefleks med tærne, hvor man kommer til at presse forfoden ned. Så risikerer man at få nedsunken forfod," siger Rie Hovgaard Jensen.

6

KORRIGER MED INDLÆG

Har man fejlstillinger i foden – altså hvis man for eksempel træder skævt på foden – er det vigtigt, at man får det korrigeret med nogle såler eller indlæg.

4

MEMORY-SKUM FØLES GODT, MEN ...

Memory-skum kan føles dejligt at have på, men det belaster leddene, siger Rie Hovgaard Jensen. Mange Skechers-sko, som ellers er populære, har memory-skum og kan derfor være problematiske. Men de er dog blevet bedre, siger fodterapeuten. "For to år siden ville jeg have sagt, at alle Skechers er dårlige, men det siger jeg ikke i dag. De nyere modeller er blevet bedre, og de har også nogle modeller, der er stødabsorberende og sidder godt fast på foden".

3

SKAL VÆRE STØDABSORBERENDE

Stødabsorbering er vigtigt, når man har et job, hvor man går mange kilometer. Især i hospitalsverdenen, hvor der er mange hårde gulve. Hvis man går i sko uden stødabsorbering, øger det belastning af leddene, og så risikerer man problemer med ryg, knæ eller hofte. "Man kan tjekke, om en sko har en god stødabsorbering ved at trykke ned med god kraft lige midt i hælen. Hvis sålen fjedrer tilbage ligesom en elastik, er den stødabsorberende. Hvis den er blød, så fjedrer den ikke tilbage, når man slipper fingeren."

FAKTA

Går man i noget, der enten er for blødt, eller som man bare stikker fødderne i, kan man på en arbejdsdag belaste sine fødder med op til 50 procent mere end på en arbejdsdag, hvor man har de rigtige sko på.

KILDE: RIE HOVGAARD JENSEN

FÅ 6 UGERS JOBRETTET UDDANNELSE

Når du er ledig og modtager dagpenge, har du mulighed for at deltage i 6 ugers jobrettet uddannelse, mens du beholder din ydelse.

AF METTE WIEDERHOLT PEDERSEN

HUSK!

24. oktober

kan du udfylde dit dagpenge- eller efterlønskort på foa.dk/find-blanketter. Se oversigt over alle datoer på foa.dk/udbetalingsperioder.

A-kassen har fået nyt telefonnummer

Husk at du kan du ringe til FOAs A-kasse i tidsrummet 8 til 18 på alle hverdage. Vores telefonnummer er **46 97 37 77**.

Nyt job?

Find dit nye job på foa.dk/foajob.

Få ansøgningshjælp

Har du svært ved at skrive ansøgninger, eller har du brug for lidt inspiration, kan du få hjælp til at skrive din jobansøgning ved hjælp af kunstig intelligens via vores hjemmeside. Alt, du skal bruge, er et stillingsopslag og dit CV. Du finder ansøgningshjælperen på denne side foa.dk/ansøgningshjælper

Digital post

Har du husket at tjekke din post fra FOA? Det gør du på foa.dk/post. Husk, at du på Mit FOA i øverste højre hjørne på hjemmesiden kan se og evt. ændre, hvordan du får besked, når der er post til dig. Vi anbefaler, at du både får besked pr. mail og sms.

Hvem kan deltage?

Du kan deltage i en række uddannelser (se boks), hvis du er ledig og du:

- højst har afsluttet folkeskolen og eventuel en gymnasial uddannelse.
- har en erhvervsfaglig uddannelse som fx sosu-hjælper, sosu-assistent eller pædagogisk assistent.
- har en kort videregående uddannelse og samtidig en erhvervsfaglig uddannelse.

Du skal være tilmeldt jobcentret som ledig og have ret til dagpenge. Du må ikke sige dit arbejde op for at deltage i jobrettet uddannelse.

Hvem betaler?

Du får udbetalt dagpenge med din dagpengesats under uddannelsen. Jobcentret betaler dit kursus- og deltagergebyr. Der kan være gebyrer, som jobcentret ikke dækker, fx eksamensgebyr, udgifter til lægeattest, sikkerhedssko og bøger.

Hvornår starter uddannelsen?

Du kan tidligst starte i jobrettet uddannelse, når du har været ledig i mindst 5 uger sammenlagt. Det er vigtigt, at du ikke begynder på den jobrettede uddannelse, før vi har godkendt din ansøgning.

Hvis du opfylder betingelserne, kan du også begynde på en uddannelse i din opsigelsesperiode.

Er du under 25 år, skal uddannelsen være afsluttet indenfor de første 6 måneders sammenlagt ledighed.

Er du fyldt 25 år, skal uddannelsen være afsluttet indenfor de første 9 måneders sammenlagt ledighed.

Hvordan søger du?

Du søger om jobrettet uddannelse på uddannelsesstedet, som hjælper dig med ansøgningsblanketten. Den skal udfyldes af både dig og uddannelsesstedet, før du sender den til os. Du kan muligvis have ret til befordringsgodtgørelse og tilskud til kost og logi. Spørg a-kassen om dine rettigheder.

Du er fritaget for at søge job

Når du er på jobrettet uddannelse, er du fritaget for at søge job og stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Dit CV skal dog stadig være aktivt på Jobnet under hele uddannelsen, og du skal også være tilmeldt jobcentret.

Er uddannelsen på mindre end fuld tid som henholdsvis fuldtids- eller deltidsforsikret, skal du dog stå til rådighed, herunder søge arbejde, for at du kan modtage dagpenge for de resterende timer.

På nedsat tid som lønmodtager eller med selvstændig bibeskæftigelse?

Arbejder du på nedsat tid som lønmodtager, eller har du selvstændig bibeskæftigelse, kan du ikke deltage i jobrettet uddannelse. Du kan søge om SVU- eller VEU-godtgørelse efter de regler, der gælder for disse ydelser. ★

HVILKE UDDANNELSER KAN DU VÆLGE?

Du kan deltage i de uddannelser, der fremgår af den landsdækkende positivliste. Du kan kombinere kurser fra listen og tilmelde dig løbende, så længe de er indenfor samme erhvervsgruppe.

Du finder positivlisten her:

SALAT MED MUSLINGER

Savner du inspiration til en velsmagende madpakke, der kan holde energien oppe, så kig med her. Blåmuslinger er velsmagende og bæredygtige. Muslingeproduktionen er den kødproduktion, der udleder markant mindst CO₂, og så er den lokal. Friske muslinger er gode i vinterhalvåret og fine som pålæg og i salater med stærke krydderier.

AF KATRINE KLINKEN | FOTO: LINE FALCK

TIP!

Lav en hurtig madpakke med en dåse fisk eller muslinger

TOP!

Squash er let at bruge og opsuger smag fra krydderier og urter

Salat med muslinger

2-3 portioner

Dampede muslinger

1 kg blåmuslinger
1 løg
2-3 fed hvidløg
3-4 stilke frisk timian
2 spsk. olivenolie
1 dl hvidvin eller vand

Muslingesalat

1 portion dampede muslinger
(se ovenfor), evt. 150 g fra dåse
1 lille fast squash
2 forårsløg
100 g mayonnaise
ca. 2 tsk stærk karry
frisk koriander

Tilbehør

Hjertesalat
Spidskålsblade
Groft hvedebrød

Sådan gør du

Muslinger

Skrub muslingerne i koldt vand med en hård børste. Kassér muslinger, der ikke lukker sig, når man banker på dem. Hak løg og steg dem klare i olie i en stor stegegryde med knust hvidløg og timian. Kom muslingerne i gryden med hvidvin eller vand, læg låg på, og damp muslingerne 3-5 minutter, til de åbner sig. Ryst gryden et par gange undervejs. Kasser lukkede muslinger og skæg (det fæste af grønne tynde tråde, muslingen har haft på sten eller andre muslinger). Pil muslingerne ud af skallerne. Muslingesaften kan bruges til suppe eller sovs. Afkøl muslingerne.

Muslingesalat

Skær squash i små tern og kom dem i en si med salt ca. en halv time. Rør mayonnaise med karry, tilsæt fint snittet forårsløg, afdrypede squash og muslinger. Smag salaten til med salt og karry. Drys med frisk koriander. Spis salaten med salat- og kålblade og brød.

Katrine Klinken er kok og ernærings- og husholdningsøkonom og arbejder som madskribent.

Læs mere

[instagram.com/katrineklinken](https://www.instagram.com/katrineklinken)

MAD PÅ
FARTEN

FREDERIKSSUND

Seniorklubben. 13. nov. kl. 13: Matador og modernitet - hvordan blev vi dem, vi er? v. Sognepræst Andreas Christensen fra Hellig Kors Kirke. | 4. dec. kl. 12: Julefrokost med lækker mad, øl, vand, snaps, guf m.m. Pris for FOA-medlemmer 250 kr. og gæster 350 kr. Sidste tilmelding, som er bindende, er på mødet 13. nov., hvor der kan betales til kasserer Anny Lorentzen eller via netbank reg. 2232 - konto 43 97 15 10 72. Husk at

skrive navn på indbetalingen. Vi kan maks. være 50, så først til mølle - bagefter lotteri.

HORSENS

Afdelingen. 1. dec. kl. 10-12.30 eller kl. 14-16.30: Juletræsfest for medlemmer og deres børn/børnebørn på Scandic Bygholm Park. Maks. 3 voksne. Børn indtil 13 år. Billetsalg hele okt. (afd. lukket onsdag). Pris pr. deltager 50 kr. Betales kontant med lige penge eller via MobilePay. Prisen er inkl. godtepose, frugt og sodavand til børn. Kaffe og kage til voksne. Pølser kan købes.
Seniorklubben. 22. okt. kl. 12: Frokost på Vivaldi. Egen betaling. | 5. nov. kl. 14: Forfatter Bent Riis fortæller om sin seneste bog 'I gamle dage havde jeg nøgle til pølsevognen'. | 19. nov. kl. 14: Julebanko og jule-

fortællinger. | 29. nov. kl. 13: Julefrokost og god musik. Pris for mad og drikke er 250 kr. pr. person.

**LILLEBÆLT
MIDDELFART**

Psykiatriklubben. 20. jan. 2025 kl. 17: Generalforsamling på restaurant Asia, Østergade i Middelfart. Bagefter vil der være spising. Af hensyn til dette bedes du tilmelde dig senest 13. jan. til Karen Henriksen på 30 86 77 20. Se dagsorden i FOA Trekantens nyhedsbrev.

ODENSE

Afdelingen. 4. dec. kl. 12.30-16.30: Julearrangement for pensionistmedlemmer i Salen, FOA Odense, Vesterbro 120, Odense C. | 27. dec. kl. 15-17.30: Juletræsfest i Marienlystcentret, Windelsvej 138, Odense C. For tilmelding eller nærmere oplysninger på foa.dk/afdelinger/foa-odense/aktivitetskalender.
Servicesektoren. 6. nov. kl. 19: Generalforsamling i Salen, FOA Odense, Vesterbro 120, Odense. Dagsorden jf. lovene. Indkomne forslag skal være sektoren skriftligt i hænde senest 23. okt. kl. 12. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingens åbningstid - eller efter aftale - skriftligt afgives stemme fra og med 31. okt. til 6. nov. kl. 12. Deltagelse i spisning kl. 18 forudsætter tilmelding på foa.dk/odense senest 30. okt.
Pædagogisk sektor. 12. nov. kl. 19: Generalforsamling i Salen, FOA

Odense, Vesterbro 120, Odense. Dagsorden jf. lovene. Indkomne forslag skal være sektoren skriftligt i hænde senest 29. okt. kl. 12. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingens åbningstid - eller efter aftale - skriftligt afgives stemme fra og med 6.-12. nov. kl. 12. Deltagelse i spisning kl. 18 forudsætter tilmelding på foa.dk/odense senest 5. nov.
Social- og sundhedssektoren. 21. nov. kl. 19: Generalforsamling i Marienlystcentret, Windelsvej 138, Odense. Dagsorden jf. lovene. Indkomne forslag skal være sektoren skriftligt i hænde senest 7. nov. kl. 12. Ved personvalg kan der ved fremmøde i afdelingens åbningstid - eller efter aftale - skriftligt afgives stemme fra og med 15.-21. nov. kl. 12. Deltagelse i spisning kl. 18 forudsætter tilmelding på foa.dk/odense senest 14. nov.
Seniorklubben. 22. okt. kl. 9.30-10: Tilmelding til 'Hammerduo' 5. nov. med gløgg og æbleskiver i FOA Vesterbro 120, Odense. Pris medlemmer 50 kr. Ikkemedlemmer 75 kr. kl. 10-12: Foredrag om 'Reden' i Odense v. daglig leder Mia Magnussen. Der serveres kaffe og kage i pausen. | 5. nov. kl. 10-12: 'Hammerduo' - populærmusikkens mange Evergreens i FOA Vesterbro 120, Odense. Der serveres gløgg og æbleskiver i pausen husk tilmelding 22. okt. Pris medlemmer 50 kr. Ikke-medlemmer 75 kr. | 19. nov. Juletur til Tyskland (indkøb og julefrokost).

Afg. kl. 7.30 Vejerboden, Nyborg - Afg. kl. 8.15 Dannebrogsgade, Odense - Afg. kl. 8.35 Amtsgården, Ørbækvej. Der er kaffepause undervejs til Tyskland. Mulighed for at handle i Fleggaard. Derefter går turen til Holbøl kro, hvor der vil blive serveret julefrokost. Efter frokost vender vi hjem til Fyn igen. Der vil blive serveret kaffe på hjemturen. Hjemkomst kl. ca. 17.15 i Odense. Pris medlemmer 500 kr. Ikkemedlemmer 800 kr.

**SILKEBORG-
SKANDERBORG**

Seniorklubben. 20. nov. kl. 13: Julehygge i FOA-huset m. Banko. 75 kr. pr. person. | 3. og 5. dec.: Chokoladekursus hos Frellsen i Silkeborg. Maks. 8 pladser pr. dag. 200 kr. kun for medlemmer.

SØNDERJYLLAND

Seniorklubben. 22. nov. kl. 13: Julefrokost på Øster Højt Kro. Pris for medlemmer 250 kr. for ikkemedlemmer 300 kr. Tilmelding senest 15. nov. på foa.dk/afdelinger/foa-soenderjylland. | 11. dec. kl. 14: Julehygge med æbleskiver, gløgg og pakkeleg i FOAs mødelokaler på Brundevvej 2, Rødekro. Tilmelding senest 4. dec. på foa.dk/afdelinger/foa-soenderjylland. Ret til ændringer forbeholdes. Ved møder i afdelingen er kaffen gratis for alle. Ikkemedlemmer betaler entreen for arrangementet ude af huset. Husk du er automatisk medlem af seniorklubben som efterløner og pensionist.

VEST

Seniorklub FOA Vejen. 21. okt. kl. 13.30: Fælles arrangement med SID-TIB-FOA i Gl. Vejenhal Fuglsangsalle 10, Vejen. Henrik Dam Kristensen fortæller om sit liv i politik. Pris 50 kr. for kaffe og foredrag. Tilmelding senest 15. okt. | 7. nov. kl. 14: Foredrag v. Peter Ole Finnemann Viuf (Provst Malt Provsti) også kaldet Peter Præst. | 9. dec. kl. 12: Julefrokost, Skodborg Vesterkro, Vestergade 32, Skodborg, Rødding. Hardy Sørensen spiller julemusik i 3 timer. Pris 230 kr.+ drikkevarer. Tilmelding senest 2. dec.
FOA Seniorklub Varde. 4. nov. kl. 14: Årets bankospil. Bagefter serveres kaffe m. brød. Pris for kaffe 25 kr. Bankoplader koster 15 kr. stk. Tilmelding senest 30. okt. til Mette Scherning på 51 68 67 53. | 2. dec. kl. 12.30: Julefrokost. Nærmere information kommer senere.
FOA Seniorklub Esbjerg. 7. nov. kl. 14-16: 'En enkeltbillet fra København til Rejsby'. Foredrag v. Lone Clausen. Hun har en pianist med, som spiller til de sange, som Lone har valgt. Den dag er der indbetaling til julefrokost. Gerne på beløbet. | 5. dec. kl. 12: Julefrokost med julebuffet på Restaurant Parken, Søvej 9. Pris 250 kr. at deltage. Klubben giver den første genstand, vi skal synge julesange og amerikansk lotteri med gode gevinster. Husk kontanter, så I kan købe lodder.

MEDLEMSPULSEN**Vindere i september 2024****Hovedpræmievinder**

Pia Bader, FOA Trekanten

Øvrige vindere

Karin Lund Nielsen, FOA SOSU
Lotte Ravnsbæk Kristensen, FOA Århus
Dorthe Lauridsen Thomsen, FOA Nordjylland
Kim Ryborg Nielsen, FOA Nordsjælland
Sanne Provstgaard Christiansen, FOA Vest

Vinderne modtager et gavekort til Matas, Imerco, Nordisk Film biografer eller H&M. Hovedpræmien er på 1000 kr. De øvrige gavekort er på 300 kr.

Nye deltagere er velkomne på
foa.dk/medlemspulsen

KONTAKT FOA

FOA, forbundshuset
Staunings Plads 1-3
1790 København V

Telefon: 46 97 26 26
Åbningstid:
Mandag-torsdag
8.30-16.00
Fredag 8.30-15.00

FOA-afdelinger

Afd. 1: 46 97 11 00
foa.dk/foa1
Bornholm: 46 97 33 13
foa.dk/bornholm
Frederikshavn: 46 97 11 70
foa.dk/frederikshavn
Frederikssund: 46 97 12 00
foa.dk/frederikssund
Guldborgsund: 46 97 17 50
foa.dk/guldborgsund

Horsens: 46 97 14 55
foa.dk/horsens
KLS: 46 97 15 00
foa.dk/cls
Køge: 46 97 16 00
foa.dk/koeg
LFS: 35 44 45 46
foa.dk/lfs
Mariagerfjord: 98 51 21 11
foa.dk/mariagerfjord

Midtjylland: 46 97 30 30
foa.dk/midtjylland
Midt- og Vestjylland:
46 97 14 14
foa.dk/midt-vestjylland
Nordjylland: 46 97 29 00
foa.dk/nordjylland
Nordsjælland: 46 97 33 90
foa.dk/nordsjaelland
Odense: 46 97 18 00
foa.dk/odense

Randers: 46 97 19 00
foa.dk/randers
Roskilde: 46 97 19 90
foa.dk/roskilde
Silkeborg-Skanderborg:
46 97 20 20
foa.dk/silkeborg-skanderborg
FOA SOSU:
46 97 22 22
foa.dk/sosu

GÅR DU GLIP AF FAGBLADET FOAs NYHEDSBREV?

Hvis du endnu ikke modtager Fagbladet FOAs nyhedsbrev hver fredag, går du glip af masser af artikler, som kan gøre en forskel. Både i dit arbejdsliv, privatliv – og alt derimellem.

- Nyheder om dit fag
- Guides til en bedre tilværelse
- Tips til dit arbejdsliv
- Bliv klogere på din faglighed

Meld
dig til
her

Storstrøm: 46 97 28 00
foa.dk/storstroem
Sydfyn: 46 97 27 27
foa.dk/sydfyn
Sønderborg: 46 97 34 00
foa.dk/soenderborg
Sønderjylland: 46 97 35 00
foa.dk/soenderjylland
Trekanten: 46 97 36 10
foa.dk/trekanten

Vendsyssel:
46 97 10 30/46 97 13 46
foa.dk/vendsyssel
Vest: 76 10 93 50
foa.dk/vest
Vestsjælland: 46 97 38 60
foa.dk/vestsjælland
Århus: 89 36 66 66
foa.dk/aarhus

PMF-afdelinger

FOA/PMF Kbh. Syd:
46 97 28 50
foa.dk/foa-pmf-kbh-syd
PMF afd. 1: 46 97 31 01
foa.dk/pmf1
PMF afd. 4: 43 71 66 90
foa.dk/pmf4
PMF Fyn: 46 97 13 13
foa.dk/pmf-fyn

PenSam
Jørgen Knudsens Vej 2
Postboks 282
3520 Farum
Telefon: 44 39 39 39
pensam@pensam.dk
pensam.dk

Redaktionen sluttet
3. oktober 2024

Annoncer
Media-Partners
Telefon: 28 57 08 57
jorgen@media-partners.dk

Annoncefrist
Nummer 6
6. november

Annoncer og indstik, som er udsendt sammen med Fagbladet FOA, er ikke udtryk for FOAs anbefalinger.

Nummer 6 udkommer
Uge 51 2024

Synspunkter fremsat i Fagbladet FOA er ikke nødvendigvis sammenfaldende med FOAs synspunkter.

Vi tager ansvar for
indholdet og er tilmeldt

**PRESSE
NÆVNET**

Medlem af Danske Medier
**DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL**

Tilsluttet Specialmediernes
Oplagskontrol

Oplag:
163.295/13. årgang
Tryk: Stibo Complete
ISSN: 1901-0222

Udgiver:

FOA

Staunings Plads 1-3
1790 København V
Telefon: 46 97 26 26
foa.dk
e-mail: foa@foa.dk

QUIZ

1. I hvilket land er Carolayne Kaddu Rasmussen født og opvokset?

- A. Finland
- B. Saint Vincent og Grenadinerne
- C. Uganda

2. Overenskomsterne på det private område skal fornyes næste år. Hvad bliver de kaldt med en kort betegnelse?

- A. OK25
- B. Bare OK
- C. Øvkay

3. Mænd kan også komme i overgangsalderen. Hvad bliver den kaldt?

- A. Tredje halvleg
- B. 19. hul
- C. Andropausen

4. Hvor stor en ekstra belastning af fødderne kan man ifølge fodterapeut Rie Hovgaard Jensen udsætte sig selv for, hvis man har det forkerte fodtøj på?

- A. 20 %
- B. 50 %
- C. 117,5 %

5. Hvad hedder den tyske uddannelse, der svarer til den danske uddannelse som pædagogisk assistent?

- A. Bundespeitschenknallerschule
- B. Sozialpädagogischen Assistenten
- C. Spielverderber mit Kindertotenlieder

6. Vi er gået tæt på en af illustrationerne i dette nummer af Fagbladet FOA. Hvad forestiller det?

- A. En flettet kurv
- B. Snørrebånd
- C. Et fiskenet

KAN DU DIT FAGBLAD?

Vær med i lodtrækningen om et valgfrit gavekort på 250 kroner til Matas, Imerco, H&M eller Nordisk Film Biografer. Vi trækker lod blandt de indsendere, der har svaret rigtigt på flest spørgsmål. Du finder alle

svar i dette nummer af Fagbladet FOA. Kun medlemmer af FOA kan deltage i lodtrækningen. Besvar quizen på fagbladetfoa.dk/quiz senest **15. november**.

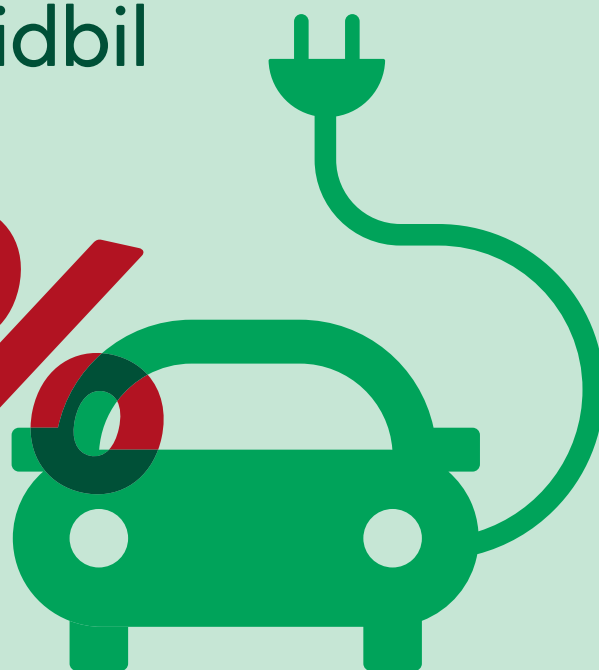
Vinder af quizen i Fagbladet FOA nr. 4/2024 er **Lena Skydt, Thisted**

Lån til el- og hybridbil fra 4,19 % i rente*

Kontakt
PenSam Bank
på 44 39 39 44
Se mere på
pensam.dk/elhybridfoa

*Vejl. låneeksempel på el- og hybridbillån med 20% i udbetaling og årlig rente på 4,19 % (variabel) – gældende fra den 1. januar 2024. Det forudsættes i dette låneeksempel, at du allerede har samlet din økonomi hos PenSam Bank. Du låner 149.450 kr. og får i glt 144.000 kr. udbetalt. Din månedlige ydelse er 1.884 kr. Dit lån løber over 8 år. Årlig rente i procent 4,19% (variabel). ÅOP 5,28 %. Debitorrente 4,26 % (variabel). Etableringsomkostningerne er 5.450 kr. Det samlede beløb, du skal betale tilbage, er 176.054 kr. For at få et el- og hybridbillån til 4,19 % i rente (variabel) er det et krav, at der stiftes fuld pant i bilen, hvis du ikke allerede har samlet din økonomi hos PenSam Bank. Vi skal kunne give din økonomi en positiv kreditvurdering. Oplysningerne i beregningen er vejledende. Vi tager forbehold for eventuelle fejl og mangler.

PenSam **FOA**

Tjek dine forsikringer og få **200 kr.** til shopping

Hos Alka ved vi godt, at hverdagen kan være lidt kaotisk. Derfor synes vi, at det skal være enkelt at tjekke sine forsikringer.

Vi har gjort det let at bestille et forsikringstjek hos os. Så ved du, at du er rigtigt forsikret og ikke betaler for meget. Uanset om du skifter til Alka eller ej, modtager du et gavekort til shopping på **200 kr.**, når du har gennemført forsikringstjekket.

Medlemmer af FOA får **10% rabat** samt en indboforsikring til kun 121 kr.* om måneden.

*Pris er ved selvrisko på 2.000 kr. og ekskl. garantifond og naturskadeafgift.

Bestil let på alka.dk/foa-modebook eller ring 70 12 14 16.

FOA | **alka**

Fællesskab uden alkohol

Kom og vær med i et alkoholfrit fællesskab med aktiviteter og hyggeligt samvær

 36 77 56 56

Landsforeningen Lænnen • lf@laenzen.dk • www.laenzen.dk

Få rabatten her og nu med dit PlusKort

PlusFeriebolig.

Lej alt fra villaer med egen pool i sydens sol til skønne danske sommerhuse med havudsigt hos NOVASOL.

6-10 %

PlusFitness.

PUREGYM er Danmarks største Fitnessfællesskab med mere end 160 centre i hele landet. Træn med Unlimited eller PlusMedlemskab.

15 %

PlusDyr.

Køb billetter og årskort til Zoologisk Have København med PlusKort rabat, og oplev mere end 4.000 fantastiske dyr.

13 %

Hent appen,
og se endnu flere
gode rabatter
og tilbud

FOA
PlusKort.

Der tages forbehold for trykfejl og ændrede rabatter. Læs vilkår og betingelser for rabatterne på pluskort.dk